
Titulus XV.
315.

DE PRIMA.

Rub. *Ad Primam*, Pater noster, Ave Maria, Credo, secreto: Deus in adjutorium, etc. *Hymnus* Jam lucis orto sidere: deinde inchoatur *Antiphona*, quæ convenit. Sumuntur autem *Antiphonæ* in Festis ad omnes Horas ex *Laudibus* per ordinem quarta prætermittitur, ut dicitur infra in *Rubrica de Antiphonis*. Postea dicuntur *Psalmi*, qui in *Dominicis* et *Feriis* dicuntur, ut in *Psalterio*. In *Festis* autem, et tempore *Paschali*, tres tantum, ut etiam ibi annotatur.

2. Post *Antiphonam* dicitur *Capitulum*, Regi sæculorum. In *feriali* *Officio* extra tempus *Paschale* dicitur *Capitulum* Pacem. Deinde *Responsorium* breve *Christe Filii Dei* vivi, etc. Post *Responsorium* breve in *Officio* duplici, et infra *Octavas*, statim dicitur *Oratio* Domine Deus omnipotens. In alio officio dicitur, *Kyrie eleison cum reliquis Precibus*: omnia ut in *Psalterio*. Ad *Versum* autem *Adjutorium*, *Hebdomadarius* signat se signo *Crucis* a fronte ad pectus. Quando aliquis solus recitat *Officium*, semel tantum dicit *Confiteor*, omissis illis verbis, tibi pater, vel vobis fratres, et Te pater, vel Vos fratres, et similiter dicit *Misereatur nostri... peccatis nostris*, perducatur nos, quod etiam servatur ad *Completerium*. In *feriali* *Officio*, quando dictæ sunt *Preces ad Laudes*, adduntur alia *Preces*, ut ibidem in *Psalterio*.

3. Post *Orationem Primæ*, vel, si dicatur *Officium beatæ Mariæ*, post illius *Orationem*, dicto *Benedicamus*, in *Choro* legitur *Martyrologium*: deinde dicitur *Pretiosa cum reliquis*: quæ etiam dicuntur ab iis, qui extra *Chorum* non legerint *Martyrologium*. In fine ad *Absolu-*

tionem Capituli, in *Festis* et aliquibus diebus, pro *Lectio* brevi dicitur *Capitulum Nonæ*, si adsit proprium, alioquin de *Communi*: alio tempore, tam in *Dominicis*, quam *Feriis*, *Lectio* brevis *Officio* illius temporis in *Psalterio* assignata.

Prima ita dicitur a tempore seu hora, qua legenda est, vel quia est prima hora canonica diurna.

Quando aliquis solus recitat officium, *Confiteor* dicit ut supra in rubricis n. 2 notatur. *Moniales* *Confiteor* recitare debent ut in breviario, dicendo tibi pater, vobis fratres etc. non autem tibi mater, et vobis sorores (1).

316.

DE MARTYROLOGIO.

Rubricæ *Martyrologii*. *Lectio Martyrologii* recitatur quotidie in *Choro* ad *Primam* ante *versum Pretiosa*, excepto *triduo* ante *Pascha*, quibus diebus omittitur.

Legitur autem semper præcedenti die lectio illa, quæ memorias *Sanctorum* sequentis diei continet, præponendo *Kalendas*, *Nonas*, vel *Idus*, et quantitatem *Lunæ* ejusdem sequentis diei.

Lector non petit benedictionem, sed absolute incipit a *Kalendis* ut supra: qui etiam in fine leget *Lectio* nem brevem ad *absolutionem Capituli*.

Festa, de quibus eo die fit *Officium*, semper primo loco ponuntur: quod etiam servandum erit et in *Festis* mobilibus, quæ pronuntianda sunt, ut infra dicitur; et in *Sanctis propriis particularium Ecclesiarum* in hoc *Martyrologio* non appositis, qui in iis tantum *Ecclesiis* et locis, ubi præcipue memoria eorum celebris habetur, legi poterunt etiam primo loco, si de illis ibidem agatur

(1) S. R. C. 18 Aug. 1629, n. 680-827.

Officium : si vero non agatur, post Sanctos in hoc Martyrologio descriptos, ordine suo, videlicet Martyres post Martyres, Confessores post Confessores, et Virgines post Virgines.

In fine cujuslibet diei semper additur : Et alibi aliorum plurimorum sanctorum Martyrum, et Confessorum atque sanctarum Virginum. Et respondetur a Choro, Deo gratias.

Festa mobilia cum singulis annis mutantur, non potuerunt in Martyrologio adscribi : sed hoc loco posita sunt, ut unumquodque post Kalendarum et Lunæ pronuntiationem, immediate præponatur Lectioni Martyrologii illius diei, in qua eo anno celebrabitur, hoc modo etc.

Martyrologium ita vocatur, quia continet catalogum sanctorum, præcipue martyrum.

Martyrologium in choro legendum, rubrica præcipit : extra chorum autem in prima legi non debet ; laudabiliter tamen legitur, prout Gregorius XIII iis, qui in horis ecclesiasticis privatim martyrologio uti voluerint, hoc magnopere commendat (1).

Festa, de quibus eo die fit officium, semper primo loco ponuntur, et secundo loco (2) illi sancti, de quibus commemoratio facienda est.

Sancti, qui in Martyrologio non nominantur, et ratione officii quod de illis fit, exprimendi sunt, paucis verbis pronuntiandi sunt, et præter nomen sancti, qualitatem martyris, episcopi, confessoris, abbatis, aut virginis, et locum obitus non sunt alia addenda (3).

Officia votiva annuntianda sunt (4). Dies octavæ annuntiari

(1) 14 Jan. 1584, initio martyrol.

(2) Lohner, rub. brev. p. 5, tit. 15, litt. c.

(3) Vid. Guyetus lib. 2, c. 6, 7, 14 et 15.

(4) S. R. C. 8 Aug. 1835, n. 4618-4767, 4.

possunt (1), sicut in martyrologio quoad dies octavas festorum non mobilia servatur. Annuntiari autem non debet officium feriale, dominicæ, nec dierum infra octavam, ut patet ex usu ipsius martyrologii (2).

Translata vigilia in sabbatum, non anticipatur lectio vigiliæ in martyrologio, licet anticipetur officium cum jejuniis (3).

Si festa transferantur, in martyrologio tamen annuntianda sunt iisdem diebus et verbis, quibus in martyrologio sunt descripta, ita ut suis diebus notatis omittenda non sint, quamvis quoad officium transferantur ; iterumque pronuntianda sunt pridie quam celebrentur, sive perpetuo transferantur (4), uti in martyrologio servatur de s. Paulo Eremita 10 et 15 Jan. et de s. Hilario 13 et 14 Jan., sive accidentaliter pro hac aut altera vice ; verba enim rubricæ *Festa de quibus eo die fit Officium, semper primo loco ponuntur*, generalia sunt (5). Si festum a die natali in martyrologio perpetuo sit translatum, uti festum s. Thomæ a Villanova ab octava Septembris in 22 ejusdem mensis ; et in aliqua ecclesia illa die, qua celebratur in Ecclesia universali, et annuntiatur in martyrologio, perpetuo sit impeditum : martyrologium tamen in particulari illa ecclesia equidem legendum est. uti jacet, etiam in die translationis, qua celebratur in Ecclesia universali ; et pridie, quam in ecclesia particulari celebretur, festum denuo annuntiari potest (6).

Beati non canonizati in martyrologio imprimi seu adscribi nequeunt (7). Plures tamen (8) censent beatos posse nominari, et quidem primo loco, si de iis fiat officium, quia de quibus

(1) Merati sect. V, c. 21, n. 3, et Cavalieri tom 2, dec. 328, n. XI.

(2) Cavalieri loco cit. n. VIII.

(3) Gavantus sect. 5, c. 21, n. 11 ; Cavalieri loco cit. n. 8.

(4) S. R. C. 5 Maji 1736, n. 3894-4044, alia dub. n. 14, et 2 Sept. 1741, n. 3970-4119, 9.

(5) S. R. C. 8 Aug. 1835, n. 4618-4767, 5.

(6) S. R. C. 7 Dec. 1844, n. 4839-4985, 10.

(7) Dec. gen. 31 Aug. 1680, n. 2778-2927.

(8) Guyetus lib. 2, c. 14, q. 7 ; Merati sect. V, c. XXI, n. III, et Cavalieri tom, 2, dec. 328, n. XII.

permittitur officium, certo permittitur quidquid ad officium spectat. Si autem officium non permittatur, nec etiam permittitur sine speciali facultate eorum nomina in martyrologio exprimere, quia cultus beatorum totaliter est reservatus.

Titulus XVI.

317. DE HORIS TERTIA, SEXTA ET NONA.

Rub. *Ad Tertiam, Sextam et Nonam, ante singulas Horas dicitur, Pater noster, Ave Maria, Deus in adjutorium, Hymnus, et Psalmi, ut in Psalterio: Antiphonæ secundum Officii qualitatem, ordine quo supra. Dictis Psalmis et Antiphona, dicitur Capitulum et Responsorium breve pro qualitate Officii: quæ in Dominicis et Feriis, quando non habentur propria in Proprio de Tempore, dicuntur ut in Psalterio: in Festis, si in Proprio Sanctorum non sint propria, sumuntur de Communi. Post responsorium breve dicitur Dominus Vobiscum. et Oratio, quæ habetur in Proprio de Tempore: si autem fit de Sancto, ut in Proprio Sanctorum: alioquin ut in Communi.*

2. *Post Orationem repetitur, Dominus vobiscum, et dicitur Benedicamus Domino, Fidelium animæ, et Pater noster, secreto; ut infra in Rubrica de Oratione Dominica explicatur.*

Tertia, sexta et nona ita dicuntur ab hora, qua recitari debent.

Titulus XVII.

318. DE VESPERIS.

Rub. *Ad Vesperas, Pater noster, Ave Maria, Deus in adjutorium, etc. Deinde dicuntur quinque Psalmi cum*

quinque Antiphonis, ut in Proprio aut Communi Sanctorum signantur. In Dominicis autem et Feriis, Antiphonæ et Psalmi semper dicuntur ut in Psalterio (ubi etiam tempore Paschali Psalmi dicuntur sub una Antiphona, Alleluja) nisi aliæ propriæ Antiphonæ vel Psalmi (ut in Dominicis Adventus et triduo ante Pascha) assignentur.

2. *Post Psalmos et Antiphonas dicitur Capitulum, Hymnus, Versus, Antiphona ad Magnificat cum eodem Cantico, et Oratio; omnia de Tempore, vel de Sancto, pro qualitate Officii.*

3. *Preces, quando dicendæ sunt, dicuntur ante Orationem; Commemorationes vero de Cruce, sancta Maria, sancto Joseph, Apostolis, Patrono, et Pace, post Orationem, ut in propriis Rubricis habetur. Terminatur autem Officium Vesperarum ut in aliis horis.*

Vesperæ ita dicuntur a tempore vespertino, quo recitantur.

Vesperæ, si completorium immediate non sequatur, terminantur ut aliæ horæ, recitando *Pater noster*, ut dicitur in fine vesperarum in sabbato, et tit. XXXII, n. 1.

Titulus XVIII.

319. DE COMPLETORIO.

Rub. *Ad Completorium absolute dicitur Lectio brevis, ut in Psalterio: deinde Pater noster, Confiteor, Misereatur, Indulgentiam, Convertite, Deus in adjutorium, Antiphona, Psalmi, Hymnus, Capitulum, Responsorium breve, Canticum cum Antiphona; omnia ut in fine Psalterii; et post Antiphonam in Duplicibus et infra Octavas dicitur Oratio; in alio autem Officio ante Orationem dicitur*

Kyrie eleison, cum reliquis precibus, ut ibidem in Psalterio.

2. Post Versum Benedicat et custodiat nos, etc. dicitur una ex Antiphonis beatæ Mariæ, cum Versiculo et Oratione, ut ibidem : et dicto Versu, Divinum auxilium, dicitur secreto, Pater noster, Ave Maria et Credo.

Completorium ita dicitur, quia eo ipsamet dies vel officium divinum completur.

Dum completorium separatim a vesperis recitatur, ei non præponitur oratio dominica, nec salutatio angelica, ut clare patet ex hoc tit. n. 1, et tit. XXXII, n. 1.

Moniales dicere debent ad lectionem brevem *Jube, domne, etc.* et *Fratres, Sobrii estote* (1).

Titulus XIX.

320.

DE INVITATORIO.

Rub *Invitatorium semper dicitur in omni Officio ad Matutinum cum Psalmo Venite exultemus, ordine in principio Psalterii descripto : sed variatur pro Officii qualitate, ut in Psalterio et Proprio de Tempore, ac in Proprio et Communi Sanctorum.*

2. *Non dicitur in die Epiphaniæ, nec in triduo ante Pascha, ut suis locis notatur, nec in Officio Defunctorum per annum, excepto die Commemorationis omnium Fidelium defunctorum, ac in die obitus seu depositionis Defuncti, et quandocumque dicuntur tres Nocturni.*

(1) S. R. C. 16 Sept. 1673, n. 2504-2656, 7.

Invitatorium ita dicitur, quia per illud homines invitantur ad laudandum et adorandum Deum.

Usus ecclesiarum est, ut post *Gloria Patri* chorus partem invitatorii de more respondeat; cantores deinde dicant primam partem, et chorus alteram partem absolvat. Si vero cantores soli integrum invitatorium in fine decantent, absque responsione chori, usus servari potest (1).

De invitatorio tempore passionis vid. tom. III, n. 21.

Titulus XX.

321.

DE HYMNIS.

Rub. *Hymni semper dicuntur in qualibet Hora, præterquam a triduo ante Pascha, usque ad Vesperas Sabbati in Albis exclusive, et præterquam in Officio Defunctorum.*

2. *Ad Matutinum Hymnus dicitur post Psalmum Venite, repetito Invitatorio, præterquam in die Epiphaniæ. Ad Laudes et Vesperas dicitur post Capitulum : ad Horas. ante Psalmos; ad Completorium, post Psalmos et Antiphonam.*

3. *Dicuntur autem in Officio de Tempore ut in Psalterio, quando proprii Hymni in Proprio de Tempore non adsunt : qui Hymni de Psalterio in Dominicis et Feriis assignati, dicuntur ab Octava Pentecostes usque ad Adventum (Dominica infra Octavam Corporis Christi excepta) et ab Octava Epiphaniæ usque ad Dominicam primam Quadragesimæ exclusive. In Officio de Sanctis, dicuntur ut in Communi Sanctorum, nisi proprii in Proprio Sanctorum habeantur.*

4. *In Nativitate Domini usque ad Epiphaniam, in Festo Corporis Christi et per Octavam, et quandocumque*

(1) S. R. C. 26 Nov. 1878 *Jaciens*, in Actis s. Sedis vol. XI, fol. 464.